

בכל שלב שאת

תורה לגדול איתה

הרבנית דנה סג"י בשיחות לפורים ופסח

לסצום ממדרשת הרובע

"בעת הזאת"

בָּעֵת הַזֹּאת", ומבאר המהר"ל שמרדכי רוצה ללמד את אסתר כי לא לחינם סובב רבש"ע שהפיל המן את הפור בחודש ניסן. אנחנו נמצאים ב"ג בניסן", "החֲדָשׁ הַזֶּה לְכֶם רֹאשׁ חֲדָשִׁים"⁵. חודש ניסן זה זמן מיוחד לישראל,

זמן של התחלה, וזמן זה נותן כוח מיוחד לישראל שנקראו גם הם "ראשית"⁶, וכנגדם עומד עמלק - "בְּרֵאשִׁית גֹּיִם עֲמֶלֶק"⁷. מרדכי אומר לאסתר 'מחר י"ד בניסן, זמן ביעור חמץ, וזה הזמן שבו צריך לבער את השאור העמלקי

הזה ששמו המן, צריך ללכת אל המלך עכשיו **ולבקש בעת הזאת**'. דווקא בתאריך הזה יש כוח לישראל לעשות מהפכות כנגד עמלק.

מהו 'רווח והצלחה'? הצלה אנחנו מבינים, אבל מה זה רווח והצלחה? אפשר להסביר בשני אופנים:

חודש ניסן זהו זמן

מיוחד לישראל...

דווקא בתאריך הזה יש

כוח לישראל לעשות

מהפכות כנגד עמלק.

אנחנו קוראים במגילה שמרדכי אומר לאסתר באותם רגעים קשים שמגיעה השמועה על גזרת המן "כִּי אִם הִתְחַשְׁתְּ תִּחְרְשִׁי בְּעֵת הַזֹּאת רִיחַ וְהִצַּלְהָ יַעֲמוּד לְיְהוּדִים מִמְּקוֹם אֲחֵר"¹. האם באמת אסתר מעלה על דעתה "לְהַמְלִיט

בְּיַת הַמֶּלֶךְ מִכָּל הַיְּהוּדִים"²?! ודאי שלא! המגילה מספרת לנו שטענת אסתר היא "וְאֲנִי לֹא נִקְרָאתִי לְבוֹא אֶל הַמֶּלֶךְ זֶה שְׁלוֹשִׁים יוֹם"³, ומסביר המהר"ל שאסתר חשבה לעצמה שבוודאי באיזשהו שלב קרוב

או רחוק, אחשוורוש יקרא לה, וכיוון שהגזרה אמנם התקבלה עכשיו בניסן אך ביצועה הוא רק לעוד שנה ב"ג אדר, למה צריך ללכת עכשיו אל המלך ולהסתכן? מדוע לא כדאי לחכות לקריאתו של המלך? אך למרות טענה זו אומר מרדכי לאסתר 'לא', "כִּי אִם הִתְחַשְׁתְּ תִּחְרְשִׁי

* שכתוב ועריכה נחמה שמן

1	מתוך דברי הרבנית דנה סליי בהרקדת ליל פורים של מדרשת הרובע תשע"ח
1	אסתר ד', י"ד.
2	שם, י"ג.
3	שם, י"א.
4	"ויקראו ספרי המלך בחדש הראשון בשלושה עשר יום בו", אסתר ג', י"ב.
5	שמות י"ב, ב'.
6	"קדש ישראל לה' ראשית תבאתה" ירמיהו ב', ג'.
7	במדבר כ"ד, כ'.

מדרשת קיץ

תכנית לבוגרות שביעית בתשעת הימים

שנה אחת בקודש מאירה חיים שלמים

תכנית הוראל

שנת מדרשה לבוגרות שירות

תכנית דביר

שנת מדרשה לבוגרות שמינית

"לסמוך גאולה על גאולה"

(ירושלמי, מגילה פ"א ה"ה)

אל תפספסי את השיעור לפסח

פירוש ראשון מסביר את המילה 'רווח' במובן של 'רווח והפסד'. אומר מרדכי 'אנחנו מייחלים לרבש"ע שלא רק הצלה תהיה פה אלא רווח'. בקשה זו מגיעה מהוודאות העמוקה שלנו שלא לחינם אירע כל מה שקרה.

פירוש שני מביא המהר"ל שהמילה 'רווח' היא מלשון 'רווחה', ובקשת הרווחה מגיעה לעומת אותו "איש צר וְאֹיֵב", "צַר הַיְהוּדִים", אנחנו לא יכולים להיות אתו בכפיפה אחת, זה צר. הגמרא אומרת

על הפסוק "אמלאה החרבה"⁸, "אם מלאה זו, חרבה זו"⁹, כשהכוח של עשו עולה, הכוח של ישראל יורד ולהיפך. עמלק מבניו של עשו¹⁰, והוא הצורר, המצר¹¹, צריך להכרית את עמלק וכך יהיה רווח, יהיה רוח בעולם, הרוח של ישראל זה רווח העולם ורווחה לעולם. צריך להכרית את מה שחונק את הרוח הזו.

אסתר מקבלת, ומוסרת את נפשה על עם ישראל ללכת אל המלך. ודווקא "בְּעֵת הַזֹּאת", בזמן שיש לו כוח מיוחד, זמן הגאולה חודש ניסן.

באדר הסמוך לניסן בשביל לסמוך גאולה לגאולה, אנחנו הולכים ומתקדמים מגאולה לגאולה, אנחנו רואים איך הקב"ה מהפך את הכול לטובה. בעז"ה אנחנו מתפללים שרבש"ע יראנו ישועות גדולות בעת הזו, ואת הבטחת הגאולה ש"כל מה שהיא הולכת, היא רבה והולכת"¹² כמו שלמדים חז"ל ממגילת אסתר¹³. שהקדוש ברוך הוא יסמוך לנו גאולה לגאולה, שנוסיף ונראה את הגאולה הולכת ומתקדמת, עושה בטח את דרכה, ושנוכח לראות איך כל מה שנראה לנו כצר ומיצר מתהפך לטובה והוא הוא חלק מן הישועה בעצמה.

8 יחזקאל כ"ו, ב'.

9 ילקוט שמעוני יחזקאל פרק כ"ו, רמז שס"ה.

10 ויתמנע היתה פילגש לאליפו בן עשו ותלד לאליפו

את עמלק" בראשית ל"ו, י"ב.

11 ע"פ המהר"ל, 'אור חדש' עמ' קנ"ג-קנ"ד.

12 ירושלמי ברכות ד', ע"ב.

13 עיין שם.

תכנית שרות לאומי
להתמלא כדי לתת, ערב בשבוע בימי ראשון

“מצווה עלינו לספר”

המבנה לספר

פתח לתשובה ניתן ללמוד מן הגמרא הדנה בליל הסדר. “מה נשתנה הלילה הזה” הגמרא מלמדת אותנו שקודם כל הבן שואל, אך אם אין בן אשתו שואלת, אם אין לו אשה עליו לשאול את עצמו, ואפילו שני תלמידי חכמים שואלים זה לזה.⁴ מכאן שישנו משהו מיוחד בלילה הזה. עניין השאלות מקבל בליל הסדר מקום נכבד מאוד עד כדי נתינת

פתרון לכל האפשרויות שבהם אין מי שישאל, ליל הסדר זה לילה שלם של “מה נשתנה”. אומר הרמב”ם בספר המצוות, “הציווי שנצטוונו לספר ביציאת מצרים בליל ט”ו בניסן

בתחילת הלילה, כפי צחות לשון המספר, וכל מה שיוסיף לספר ולהאריך בדברים... על כל החסד אשר גמלנו הרי זה משובח”⁵. הרמב”ם אומר שבלייל הסדר יש מצווה מיוחדת **לספר** ביציאת מצרים. הרמב”ם מגדיר שזמן

בפתיחת ההגדה של פסח אנו אומרים “ואפילו כולנו חכמים, כולנו נבונים, כולנו זקנים, כולנו יודעים את התורה, מצווה עלינו לספר ביציאת מצרים, וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח”¹. בנוסח ההגדה של הרמב”ם מופיע “מצווה עלינו לספר ביציאת מצרים, וכל

המאריך ביציאת מצרים הרי זה משובח”², “המרבה לספר” הופך בלשון הרמב”ם להארכה בדברים, מה משמעות הדבר? בנוסף לכך יש לשאול, הרי אנו יודעים כי ישנה מצווה **לזכור** את יציאת מצרים בכל יום³, ואם כן מה מוסיפה לנו המצווה המיוחדת של **סיפור** יציאת מצרים בליל הסדר?

1 הגדה של פסח.

2 הגדה של פסח נוסח הרמב”ם.

3 ברכות פ”א, מ”ט “למען תזכור את יום צאתך מארץ מצריים כל ימי חייך. ימי חייך הימים; כל ימי חייך הלילות”.

4 פסחים קט”ז, ע”א.

5 ספר המצוות לרמב”ם, מצווה קנ”ז. תרגום הרב קפאח.

המצווה הוא מתחילת הלילה, וככל שיוסיף המספר לספר בבהירות ובאריכות את מעלת נסי ה' יתברך, יגיע מתוך כך להודאה גדולה לקדוש ברוך הוא, ו"הרי זה **משובח**". כלומר, יש פה לילה שעיקר עניינו הוא פשוט לספר ולספר, זוהי מצווה מדאורייתא "הגדת לבנך ביום ההוא"⁶.

דברי הרמב"ם שמצוות הסיפור מתחילה בתחילת הלילה מקורם במדרש הכתוב בהגדה "ביום ההוא, יכול מבעוד יום? תלמוד לומר בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים", מהמילים "בעבור זה" לומדים חכמים כי מצוות הסיפור היא דווקא בליל הסדר ולא מבעוד יום, כיוון שהמילה "זה" משמעותה בתורה היא תמיד על דבר שניתן להצביע עליו⁷. כלומר יש לומר את ההגדה ולקיים את מצוות סיפור יציאת מצרים בשעה

6 שמות י"ג, ח'.

7 מכילתא דרבי ישמעאל פרשת בא', פרק י"ז.

8 **זוה** מעשה המנורה... כמראה אשר הראה ד', במדבר ח', ד', "שהראהו הקדוש ברוך הוא באצבע לפי שנתקשה בה, לכך נאמר זוה", רש"י שם, ד"ה "זוה מעשה המנורה". וכן "החדש הזה לכם", שמות י"ב, ב', "נתקשה משה על מולד הלבנה באיזו שיעור תראה ותהיה ראויה לקדש, והראה לו באצבע את הלבנה ברקיע ואמר לו כזה ראה וקדש". רש"י שם, ד"ה "הזה".

ש"זה" מונח לפניך - פסח, מצה ומרור⁹ עליהם אנו מצווים בלילה הזה. חז"ל מלמדים אותנו שמצוות הסיפור שייכת דווקא ללילה הזה, כיוון שבלילה זה מצוות הסיפור יכולה להתלוות לדברים אותם ניתן לראות בעיניים.

יש פה לילה שעיקר עניינו הוא פשוט לספר ולספר, זוהי מצווה מדאורייתא

אפילו כולנו חכמים

כל זה מביא אותנו להבין שיש פה מצווה אחרת מהזכירה רגילה שנצטוונו בכל יום, מצווה מיוחדת ללילה הזה, מצווה ששייכת לעצם המושג הזה של **לספר** ביציאת מצרים. חז"ל ודברי הרמב"ם כמעט "מכריחים" אותנו להבין את המצווה בפשט הפשוט ביותר, מצווה לספר. אל תחפש פלפולים, חידושים, חידודים, פרפראות וכד', פשוט תספר ותרבה בסיפור.

אם כן יש לנו סיפור שעלינו לספר, בלילה המיוחד הזה שמעלה על נס את הסיפור כולו, והסיפור צריך להיעשות בדווקא כשפסח מצה ומרור מונחים לפניך. פתח להבנת כל המהלך הזה נותן לנו המהר"ל בספרו גבורות ה'; **"דכתיב והיה כי ישאלך בנך מחר מה העדות והחוקים והמשפטים אשר צוה ה' אתכם..."**

9 מכילתא דרבי ישמעאל שם.

ומאחר שמחלק בין מצווה למצווה אם כן חכם גמור הוא, ובא ללמד שיש לספר כל ענין מצות הפסח אף דבר שידע כבר, וזה כדי **לספר ביציאת מצרים**¹⁰. אומר המהר"ל, ברור לכל שומע ומבין שמדובר בפסוק על בן חכם, ומדוע? כי רק בן חכם יודע לעשות חלוקה כזו. ה"עדות" עדות על משהו, כגון: פסח, על שום שפסח על בתי ישראל. מצה, על שום שלא הספיק בצקם של אבותינו להחמיץ, והמרור על שום שמיררו המצרים את חיינו. מצוות אלו באות להעיד. יש "חוקים", אותם המצוות שאנו מצווים ועושים בלי להבין

את ההיגיון שלהם. החוקה מעיקרה היא קבועה ונתונה ואין לך רשות להרהר אחריה. ויש "משפטים", אותם אפשר להבין לפי שכל האדם. אומר המהר"ל שמי שמסוגל להבין את החלוקה הזו לא יכול להיות שאינו חכם ובר דעת¹¹.

מסקנה זו - שהשואל הוא חכם - מלמדת אותנו שאין אנו מלמדים למי שלא יודע או לא

10 גבורות ה' למהר"ל, פ"ב.

11 "אם אין דיעה הבדלה מניין" ירושלמי ברכות ל"ט, ע"ב.

מבין, המצווה היא **לספר** את הסיפור, לספר את יציאת מצרים, קרי **לחוות את היציאה**.

ננסה להשליך את זה על העולם היום יומי שלנו, כשאנו קוראים 'ספר טוב', אנו קוראים אותו שוב ושוב. למה אנו עושים זאת? אנחנו הרי יודעים מה יהיה הסוף ואין הגענו לשם, אז לשם מה? התשובה היא שלקרא ספר זה להיכנס לעלילת הספר. אנו קוראים שוב כדי לחוות שוב את המתח, התפנית, השמחה שבסוף, ועוד כל מיני חוויות שונות. ספר טוב זה לא ספר שאתה מסיים וזהו, אלא אתה חושב עליו, אתה קורא אותו

מצווה לספר. אל תחפש פלפולים, חידושים, חידודים, פרפראות וכד', פשוט תספר ותרבה בסיפור.

שוב אחרי זמן מה - אתה רוצה להישאר בחוויה שהוא מעביר אותך עוד ועוד. ליל הסדר הוא לילה של חוויה פנימית עמוקה ומרוממת.

לחוות - לחיות

זהו לילה שאנו חווים את היציאה עד כדי כך שנאמר **"בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים"**¹². אנחנו

12 פסחים פ"י, מ"ד.

יום בשבוע לנשמה - ימי רביעי

יום לימוד נשים

צריכים לחזור ולחוות את רגע יציאת מצרים, את הבחירה האלוקית בנו, את הקשר בין ריבונו של עולם אלינו, את השחרור מארץ מצרים הפיזית, אך גם מהשפל והבוז שהיינו נתונים בו, ואת השמחה הגדולה של כל אחד ואחד וכולנו ככלל בכך שאנו העם שבחר ה', שתפקידו להאיר את כל העולם באור ה' ורצונו¹³. את כל החוויות הללו אנו חווים במבנה של ליל הסדר, אין לנו עוד חג כזה "דידקטי" במצוותיו. אנחנו מסייבים כבני חורין, שמים

כריות, לוקחים ומביאים את הקערה, אוכלים בסדר שונה מהרגיל, כל כך הרבה דברים אנו

ליל הסדר הוא לילה של חוויה פנימית עמוקה ומרוממת. אנחנו צריכים לחזור ולחוות את רגע יציאת מצרים, את הבחירה האלוקית בנו, את הקשר בין ריבונו של עולם אלינו.

עושים רק כדי לעורר את השאלה, 'שישאלו התינוקות'¹⁴.

כששמים לב יפה ל"מה נשתנה" הנאמר בליל הסדר, רואים שאין תשובה וזה לא סתם. אז מה התשובה? מה "נשתנה"? ההגדה כולה היא התשובה, הלילה כולו מספר לנו - **הכול נשתנה!** העולם השתנה לגמרי! ריבונו של עולם הוציא אותנו "גוי מקרב גוי"¹⁵ וממש נולד עם חדש בעולם. מציאות העם הזה כל כך חזקה עד כדי שכל העולם משתנה

אתו לגמרי, כל האנושות, כל המציאות, כל היש משתנה עם העם הבחירי והמופלא הזה שלא נכחד ולא נמחק מעל פני האדמה למרות מה שעבר ועובר עד ימינו. זה כוונת הרב בדבריו ש'**יציאת מצרים תישאר לעד האביב של העולם כולו**'¹⁶ הופעה של חרות עליונה

14 ע"פ פסחים ק"ט, ע"א; וכן נפסק להלכה, שו"ע או"ח סי' תע"ב, סע' ט"ז.
15 דברים ד', ל"ד.
16 'מגד ירחים' על חודש ניסן. ומסביר הרב "כי אילו לא הוציא הקב"ה את אבותינו ממצרים, לחרות עולם, הרי כל העולם כולו וכל סדר חיי האדם היו נשארים על מקומם בלי השתנות, וכך היה נשאר

13 "יציאת מצרים הייתה מאורע כזה, שרק לפי מראית העין הגסה נחשבת היא לדבר שהיה איזה פעם ועבר, אבל באמת על ידי הכרה תוכית אנו באים לידי ידיעה, כי עצם פעולת יציאת מצרים היא פעולה שאינה נפסקת כלל, התגלות יד ה' בפרסום ובהופעה בהירה על פני ההיסטוריה של התבל, היא התפרצות אור נשמת אלוקים החיה והפועלת בכל מרחבי עולם, אשר ישראל זכה לזה, שעל ידי גודלו והכשרת קדושתו, תאיר את אורה להזריח אורים גדולים בכל נאות מחשכים לדורי דורים" עולת ראייה ח"א, ע' כ"ו.

בעולם. בכל שנה ושנה שאנו חוזרים אל ליל הסדר אנו חוזרים אל הנקודה הזו. אל הנקודה שריבונו של עולם בחר בנו ומשיגה עלינו, וכך כל העולם נראה אחרת מהלילה הזה, ועד ללילה הזה בשנה הבאה. בלילה הזה אנו נפגשים שוב ושוב בתוקף ועוצמת אהבת ה' אותנו! יש פה מציאות של לידה חדשה, ולזה אנו חוזרים בליל י"ד בניסן.

ליל השימורים הזה אינו נועד לתובנות אינטלקטואליות ולחידוד המחשבה, אלא הוא לילה של חיים, של חוויה, וזה עניינו. בלילה הזה מקום מאוד מיוחד לילדים ולחינוך, לחבר אל החיים האלו את הדורות הבאים. בליל הסדר כולנו חוזרים להיות ילדים וכולנו מתחברים לצד הזה של הסיפור, מתוך ההגדה המנוסחת אנו צריכים להמריא אל על ולספר עוד ועוד, מעבר לניסוח שקבעו לנו חכמים בהגדה. **"ומה שהוצרך לומר שהיו מסובין בבני ברק, שלא תאמר כי לא לשם מצוה של**

17 שם, פני"ג.

18 ת"ר צדק צדק תרדף, הלך אחר חכמים לשיבה, אחר ר' אליעזר ללוד, אחר רבן יוחנן בן זכאי... אחר רבי עקיבא לבני ברק" סנהדרין ל"ב, ע"ב.

השעבוד לאותו פרעה במצרים" עולת ראייה ח"ב, ע' רס"ח.

פה סח

סיפור יציאת מצרים צריך להיות בפה. דרשו חכמים את המילה פסח - "פה סח"¹⁹, הפה המדבר, כוח הדיבור והסיפור. יציאת מצרים מגלה את המציאות המופלאה של אלוקים שמשגיח, שבוחר, שמתערב, שמשנה סדרי בראשית, שרוצה! זהו חידוש עצום בעולם שעם ישראל מספר בעצם הווייתו, ולכן משם מתחיל החבר לדבר עם מלך כוזר²², מהנקודה הזאת של לידת העם, המבטאת את הבחירה וההשגחה של ה'. הרי ודאי שהוא ברא את העולם, אך

שהם לא מרגישים שמגיע השחר¹⁹, עוצמת מתגלה הקב"ה אלינו בדיבר הראשון במתן תורה. "אנכי ה' אלוךך אשר הוצאתיך מארץ מצרים", פה מתחדשת נקודת החיבור בינינו²³.

יציאת מצרים צריך להיות בפה. דרשו

חכמים את המילה פסח

"פה סח" הפה המדבר,

כוח הדיבור והסיפור.

יציאת מצרים מגלה את

המציאות המופלאה

של אלוקים שמשגיח,

שבוחר, שמתערב,

שמשנה סדרי בראשית,

שרוצה! זהו חידוש

עצום בעולם שעם

ישראל מספר בעצם

הווייתו,

בליל הסדר הפה סח, על זה אנחנו מדברים, על הקשר המופלא והאין סופי הזה שלנו עם דודנו. לא בכדי נוהגים ישראל לסיים את ליל הסדר עם קריאת שיר השירים, זה הרי אותו מהלך של כל הלילה. שיר השירים חייב להיקרא בסוף הלילה, מה יותר מתאים ממנו, "דודי לי ואני לו"²⁴.

גם ר' צדוק הכהן מלובלין מגדיר כך את הדברים ומעצים אותם, "מצוה עלינו לספר

23 כמובן שרשב"ע בחר כבר בעם ישראל עוד מימי אברהם, אך "אצל יעקב אבינו מתגלה כבר האתחלתא של עם ישראל, האתחלתא של שבטי ישראל... אצל יעקב אבינו מתגלה כבר משפחה... הוא אישיות יחידית, והוא גם התחלת כלל ישראל" שיחות הרצי"ה 'ויצא' סד"ב, עמ' 951. ביציאת מצרים מופיע העם הזה בעולם.

24 שיה"ש ב', ט"ז

19 ע' מקור 2.
20 שהרי ציפיית הגאולה שלהם מביאה למדרגת "תאיר כאור יום חשכת לילה" כמובא בהגדה בתיאור הגאולה.
21 "לזה נקרא חג הפסח, פירוש - פ"ה ס"ח, כי הוא פ"ה תבונה, וזה סוד סיפור יציאת מצרים, וכמ"ש בע"ה". פרי עץ חיים לר' חיים ויטאל, שער חג המצות פ"א.
22 כוזרי מאמר ראשון, סע' י"א.

ביציאת מצרים, ואין הכוונה על הסיפור בלבד שעל זה אין צריך חכמה שהוא הכל דברים כתובים, רק העיקר כמו שאמרנו להכניס הבהירות בלב כאילו הוא יצא ממצרים ושירגיש זאת בנפשו כמו שהרגישו אז השמחה והחירות שיצאו בליל זה, ועל זה אמרו כל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח, ואף שהוא גם בפשוטו וכמו שהביאו אחר כך שהיו מספרין ביציאת מצרים כל אותה הלילה כו'

בליל הסדר הפה סח, על

זה אנחנו מדברים, על

הקשר המופלא והאין

סופי הזה שלנו עם

דודנו. שיר השירים חייב

להיקרא בסוף הלילה,

מה יותר מתאים ממנו,

"דודי לי ואני לו"

אבל העיקר להכניס בהירות הזה בלבו ועל זה זכר שאפילו מי שקנה החכמה בקנין צריך לענין סיפור יציאת מצרים²⁵. אומר ר' צדוק שצריך להכניס בהירות בלב. אנו צריכים לחשוב איך מספרים את זה לכל ילד בגיל שלו, איך מספרים את זה לעצמנו. איך אנחנו חוזרים וחווים את החיבור עם ריבוננו של עולם דרך כל פרט ופרט בשולחן הערוך הזה. איך אנחנו חיים ומרגישים בכל רמ"ח איברינו את ה"מתחיל בגנות ומסיים בשבח"²⁶, את המרור

25 פרי צדיק לחג הפסח, אות ג'.

26 פסחים פ"ג, מ"ד.

של העבדות, וגאולת קרבן הפסח. לחוש את חדות האהבה של ה' הגואל אותנו למרות שהיינו "ערום ועריה"²⁷ ערומים מן המצוות²⁸, והכל בחסד ה' שהרי "אלו ואלו עובדי עבודה זרה הם"²⁹. הבהירות הזו היא עניינו של הלילה הזה. סיפור צריך להיות מרתק, ישנם מנהגים שונים שנוהגים בקהילות ישראל על מנת לעורר לחוות את הלילה; יש כאלו שמציגים את הדברים בפני הילדים, יש כאלו שמחלקים ממתקים ומגדנות

על כל שאלה או על כל תשובה וכן הלאה, הילדים המשך האומה, הם מרכז הערב.

נוסח ההגדה

לאור כל מה שראינו, נשאלת השאלה מדוע הגדת פסח כתובה כמו שהיא כתובה?

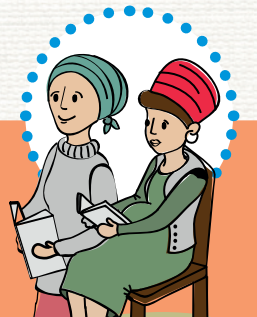
ההגדה בחלקה הגדול היא מדרש חז"ל לפסוקים מחומש דברים "ובאת אל הכהן

27 יחזקאל ט"ז, ז'.

28 מכילתא בא, פר' ה'.

29 מדרש תהלים א', כ'; ט"ו, ה'. וכן זוהר תרומה ק"ע.

וכן ילקוט ראובני בשלח סי' פ"ב, פ"ט.

אשר יהיה בימים ההם ואמרת אליו הגדתי היום לה' אלוֹקֵיךָ כי באתי אל הארץ אשר נשבע ה' לאבותינו לתת לנו. ולקח הכהן הטנא מידך והניחו לפני מזבח ה' אלוֹקֵיךָ. וענית ואמרת³⁰ לפני ה' אלוֹקֵיךָ ארמי אבד אבי וירד מצרימה ויגר שם במתי מעט ויהי שם לגוי גדול עצום ורב. וירעו אותנו המצרים ויענונו ויתנו עלינו עבדה קשה. ונצעק אל ה' אלקי אבותינו וישמע ה' את

קלנו וירא את ענינו ואת עמלנו ואת לחצנו. ויוצאנו ה' ממצרים ביד חזקה ובזרוע נטויה ובמרא גדל ובאתות ובמפתים³¹. ויביאנו אל המקום הזה ויתן לנו את הארץ הזאת ארץ זבת חלב ודבש. ועתה הנה הבאתי את ראשית פרי האדמה אשר נתת לי ה' והנחתו לפני ה' אלקיך והשתחוית לפני ה' אלקיך. ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך ה' אלקיך ולביתך אתה והלוי והגר אשר בקרבך³². התורה מדברת כאן על "והיה

כי תבוא אל הארץ"³³, מתואר כאן סיום התהליך שעובר החקלאי שהשקיע רבות ובסייעתא דשמיא זכה לרדת אל גנו ולראות תאנה שביכרה. התרגשות גדולה אופפת את החקלאי והוא קושר גמי על תאנה ראשונה זו³⁴. כשהכל גדל ובשל, עולה האדם להביא ביכורי תבואתו אל הכהן והמקדש³⁵. אנו מבינים שמעשה הביכורים הוא מעשה של הכרת הטוב ודווקא בפרי הראשון שמבטא הכנעה בפני ה' והכרה שהכל שלו³⁶. אבל עולה פה שאלה על דברי האדם העומד מול מזבח ה' בתתו את הביכורים, מדוע אותו חקלאי מזכיר במקרא הביכורים שלו את ההיסטוריה של עם ישראל? מה הקשר עכשיו? יציאת מצרים? "כי באתי אל הארץ"³⁷ - אתה כבר

33 שם, פסוק א'.

34 "אדם יורד לתוך שדהו ורואה תאנה שבכרה, כורך עליה גמי לסימן ואומר הרי זה בכורים". דברים כ"ו, ב', רש"י ד"ה "מראשית". ע"פ המשנה מסכת ביכורים.

35 על פי ביכורים פ"ג, מ"א.

36 ספר החינוך מצווה תר"ו, 'מצות קריאה על הבכורים'.

37 דברים כ"ו, ג'-א.

30 אנו אומרים את ההגדה כאשר "לחם עוני" נמצא לפנינו. המצה "לחם שעונים עליו דברים הרבה".

31 עד כאן נדרש בהגדה.

32 דברים כ"ו, ג'-א.

דורות בירושלים! למה עכשיו אתה מספר סיפורים?

חלק גדול מההגדה של פסח היא דרשה על הפסוקים האלו של "ארמי אובד אבי", מדוע?

כיון שזו הפעם הראשונה שהתורה מספרת לנו איך יהודי מספר ומתאר את סיפור יציאת מצרים. כשאדם בא עם הביכורים שלו זה קודם כל הכרת הטוב, אך בתוך הביכורים הללו טמון נצח ישראל כולו! אני שיך

לעם ישראל לדורותיו, אני יצאתי ממצרים וזכיתי בתוך כלל ישראל להיכנס לארץ ישראל, וכעת אני זוכה להביא את ביכורי אל בית המקדש. מתוך בהירות ההשגחה והבחירה בעם ובארץ - אני מגיע להביא ביכורים ומודה

על כך. אין יותר מתאים להגדה של פסח מאשר הפרשייה הזאת, תמצית הגאולה. ומכאן אנו מוסיפים ומרחיבים, ממחישים ומספרים באריכות גדולה.

אנו השייכים לדורות שיצאו מהמצרים וזכו ללשון הגאולה החמישית - "והבאתי אתכם אל הארץ", מצווים לספר, לחיות, להתחבר אל נקודת היסוד וההתחלה.

אנו השייכים לדורות שיצאו מהמצרים, מצווים לספר, לחיות, להתחבר אל נקודת היסוד וההתחלה.

מתוך כך, אני מברכת את כולנו שנוכה לספר את סיפור יציאת מצרים כאן למרגלות הר הבית, בעת שנאכל מן הפסחים ומן הזבחים. בעז"ה ישמע קול השופר הגדול המוציא אותנו לחרות עולם במהרה בימינו.

דברי איתנו!

02-6265991

בוגרות שביעית
בתשעת הימים

מדרשת קיץ

054-6170860 אביטל

לבנות שירות
ערב בשבוע - ימי ראשון

תכנית שירות לאומי

054-5303318 צופיה

שנת מדרשה מלאה

תכנית הראל

תכנית דביר

052-4700927 אביה

תאר ראשון - תואר שני
בשיתוף מכללת אפרתה

תכנית הוראה

תכנית אגדתא

02-6265991

יום רביעי
פעם בשבוע בשביל עצמך

יום לימוד נשים

054-5310793 רחל

להעמיק בקודש

תוכנית בוגרות

058-786461 דפנה

תכנית בת מצווה

תכנית חנה